

Latweeschu Awises.

Nr. 41.

Zettortdeenâ 10. Oktober

1857.

Awischu-sinas.

Muhfu Kungs un Keisers ar sawu Keisereeni bijuschi Berlinê un tad us Warschawu un Kiëwu aisgahjuschi; bet tikko Pruhfschu Kehninsch sawus augstus weesus gohdam palaidis, tad palizzis dikti flims. Gan labbototees, bet lassam, ka wiffâs basnizâs Berlinê un Pruhfschds Deewu luhds, lai winna dsihwibu pasarga. — Sprantschu un Gistreikeru Keiseri atkal mahjâs labbi nobraukuschi. — Lisbonnê dseltenais drudsis iszehlees, it nikna febriga kas karstâs semmês laudis pohsta kâ mehris. Laudis tur aplam no ta bihstabs, tamdeht Portugiseeschu Kehninsch pats gahjis lasaretês schohs flimmus raudsiht, lai laudis nemmahs labbu preekschihmi un flimmus ne atstahj ne aplohtus. — No Kubas fallas (skattees Amerikas lantfahrte) leels kuggis gahjis ar 6 simts zilwekeem, kas tai selta semmê Kaliwornia (skatt. Amerikas isstahstischana 78 lappâ) bij farakkuschi un sapelnijuschees pulks selta un nu us Ciropu mahjâs gahjuschi sawu baggatibu bruhleht. Kahdi 2 milljoni rubuti selta un sudr. teem effoht kuggi bijuschi. Paschâ leelâ juhreâ kuggim zaurums gaddijees, un nu dauds deenas naktis nahwes bailês pee uhdens ispumpeschanas wisseem bij jastrahda. Ne ko ne lihdsjis, bet uhdens jo deenas jo wairak kuggi pildijis. Gefahkoht ikkats gan sawu feltu un sudrabu turrejis pee rohkas woi apjohsees ap wehderu; bet kad pehz redsejuschi ka mas zerribas, tad par feltu un sudrabu ne ko naw behdajuschi. Mallu mallâs kuggi selta laudses un nauda nomesta nu gullejuse, bet ne weens naw kahrojis to panemt; jo tik-

kai us to dohmajuschi, kâ to dsihwibu isglabht un tik fataisijuschi plankas, balkus un tahdas leetas, pee kurrâhm peekehruschees pa leelo juheu warreschoht peldeht!! Nu gan 2 masi kuggi nahkuschi paligâ, — bet kapteine laiwas papreeksch lizzis eekahpt feemahm un behneem un tohs isglabht, un redsi, ne weens to naw scheem leedsis wiffi meerigi gaidijuschi. Bet pirms tahs laiwas atkal nahkuschas atpakkat ir tohs wihrus glabht — kuggis jaw nogrimmis juhreas dibbeni ar wiffu to feltu un sudrabu — un nabbagi pa simteem nu juhreas wilnâs, kas ar wehtru dikti plohsijuschees! 173 zilw. gan isglabhti bet 427 noslikuschi, zitti tuhdat dibbeni — zitti pee balkeem un lohkeem peekehruschees un no wilneem tumshâ nakti mehtati pehz ilgahm mohkahm, gan ar bailehm gallu redsejuschi, gan nosalluschi uhdenti, gan slihkuschi. Weens, kas pehz isglabhts tappis, stahsta tâ: 4 stundas nakti weens pats ar balki pa wilneem jaw biju mehtahts tappis un nogurris. Dê dsirschu sawas mahtes bals kas sauz: Zurr' — woi effi ehdis mahsas wihna-ohgas. Ne leedsees, fakki nu!! Ut kâ nu pahrbihjees, sawu grehku ne leedsoshs, ko biju padarrijis fenn deenahm, nu jau buhs 30 gaddi, ko fenn deenahm jau biju aismirsis! Ne bija mahtes bals bet paschas grehzigas firds bals, kas tahdâs nahwes breefmâs mannim sawu jaunibas grehku tik bahrgi nu pahrmette, kaut fenn to jaw biju aismirsis. Tobrihdi mahtei sawu nascheshchanu gan biju ar mohkahm isteizis, bet par to ne biju dabbujis ne kahdu pehreenu un redsi, nu firds manni fukkaja! — — Pa Indiju behdas un breefmas mallu mallâs un

weetahm dumpineekem wirfrohka un tur tee darra breefmigus darbus, bet weetahm arri Calendereem eet labbaki. Sakka ka teem pee Dehlijas nu paligs nahjis un Calenderi nu taifotees to pilfatu niknaki spaidiht un ar sturmi panemt. Arri tai pilfatà bombe eefkrehjuse pulwera tohrni, to eededsinajuse un nu wifs pulwers gaisà fkrehtis un kahdus 500 zilwekus nomaitajis. Arri Muameda-tizzigi ar Indijeru paganeem pilfetà effoht fanihkufchi un weens prett ohtru. Lapat arri effoht zittàs weetàs; tamdeht Calenderi nu zerre wirfrohku dabhuht kad wiffi saldati no Calenderu semmes buhs nowesti. Zittà weetà atkal Indijeru saldati dumpi bij iszehlfufchi un wirfneekus noschahwufchi; bet Calenderi wirfrohku dabhuufchi pee teem breefmigi atreebuees. Kahdas 260 no fchi regimenta tuhdat pakahwufchi, zittus uppe noslihzinajufchi, zittus noschahwufchi, zittas pee leelu-gabbalu muttes peefehjufchi un tà noschahwufchi; kahdus 500 tà gallinajufchi. Pa wiffieem leelzetteem brauzoht warroht redseht pee lohkeem pakahrtus dumpineekus! Lai Deews scheligs un to nabbaga semmi apmeerinatu un pestitu. —

— 3.

Buhdeneeki.

Zittòs Kurfemmes gabbalòs, wiffuwairaf juhramakòs, bes to pilnu fainneeku, irr pulks tahdu masu fainneeku, ko par buhdeneekem, eebuefcheem, nammeneekem, kuheneekem, pirtsneekem nosauz. Zittam pee winna mafahm mahjinahm irr weena ohtra puhra weetàs semmes; zittam atkal tiklai pahru dohbjuteefa. Ne fenn kahdi pee — feschpadesmit tahdi nammeli no kahdas pagasta-teefas tikka isfohliti, tapehz ka winna turretaji lihds schim wehl sawu pufsgadda renti ne bij makfajufchi, finni, leelu renti! — Zittam par pufsgaddu bij jamakfa 6 kap., zittam 10 kap., tam wiffu leelakam 1 rubl. un kahdi 20 kap. No schihs rentes un arri no winnu pawahrdeem, — tur

irr Zehrpifchi, Kadiggifchi, Sillifchi, Krubfifchi, Kalnifchi, Meschmallifchi, Stallifchi, u. t. j. pr., warri winnu leelumu un winnu buhschanu, nomanniht. Za prassifi, fur schahdi masi fainneeki warreja rastees, — tad atbildeschu: Mehš par scho gabbalu wairaf effam mescha-, juhramaku-, purwja-, esaru- laudis. Grunta = semmes mums tohti mas, wairaf smilks, grants, filla un purwja semme. Tahdàs weetàs jau no buhschanas laudis, usmesdamees, ne mehds aismemtees leelus laufus, bet wairaf us pelnu no sweijbas, no mescha, no saweem lohpeem pakaudamees, winni tiklai mas druwas sewim eetaifa. Gannikles, lai arri fliktas, papilnam; meschi pee-eijami; tad nu wezzòs laikòs kahdam fainneeka brahlim jeb dehlam, kahdam sweijam, kahdam ammatneekam, ir kahdeem usklichjeem no Leischeem, no Pruhfcheem bij lehta leeta, no fainneekem, no muifchas- un mescha-waldifchanas isluhgtees, lai tauj kaut kahdu pakalnu esera mallà, kaut kahdus zehrpus ganniklé jeb meschmallà par druwu eetaifih, un no kaut kahdahm gallonehm sewim kaut kahdu istabinu, pahru affu garru un plattu, un affi augstu usbuhweht. Makfas par to ne kahdas ne prassija nedf arri kahdas klausibas. Rè, us tahdu wihfi salikkahs pee mums weetahm leeli eebuefchu zeemi, un mums leeli nowaddi sinnami, fur dauds wairaf tahdu buhdeneeku irr, ne to pilnu fainneeku. Woi nu no schihs eebuefchu buhschanas irr labbums woi fliktums? — Ru, ne flehpschu to labbumu. Bes to buhdeneeku daschafimts puhraweetu semmes, fur taggad labbiba, kartuppeti, linni tohp redseti augam, wehl stahwetu ar fillu, ar kaddiggeem un suhnahm apaugufchas, dascha kahpa wehl ne israkta. So leelu lauku turretajeem tahda wahja semme darbu ne aismakfatu. Wehl arri dasch wahrgulis, kam pa fainneeku laufchu pulkà buhtu geuhya stahwefchana, pee raddeem nammeli jo drihs meera weetinu atrohn. Kungeem, fainneekem, stiprà

darba = laikā nammēds jo drihs strahdneeki par naudu dabujami. Tāpeh, kad eebuetis zikko gaischi usweddahs, zikko sawu nammeli peh, zilweku dsihwofla ustaisa, un wiffwaitaf kad wiasch zikko peetizzigu semmes stuhri turr, tad nowehl winnam no firds wiina masu buhschanu. Bet ne flehpschu arridsan to sliktumu: fazzischi teescham: Schee nammeli, kas winnu wiffai dauds, un wiffai masu, tur winni drihs pahweherschahs par beidsamas nabbadsibas un wahrgschanas weetahm pee meefas un dwehseles, par kildu un reeschanahs perrekteem, par flinkuma, dserschanas, sagschanas un wiffadu nedarbu skohlahm. — Kälabbad? — Nu, kauschu pulkā, preefsch kauschu azzim, appaksch fainneeka usraudsischanas stahwedams, dasch fewi mahf walidht, kas sawā nammeli eelihdis un pats fewim lungs buhdams, palaischahs. Kad waffaras laikā winnu aizina pee kahda darba, kur labs pelns buhtu, wihrs atfalka: Kas tad mannu gruntu kohps? — Kad ruddendōs kur buhtu darba, wihrs, diwi puhru rudsu no sawas druwās isklusis, atrunnajahs: Woi tad man pascham maifes naw deewsgan, ka eeschu zittam sawus kaulus lausht? Bes sirgu-lohpa wiasch arri ne warr buht, lai arri wairaf ne turredams, ka diwi wesumu feena. Kā tad sawu druwu (diwi feeku weetū) bes sirga apstrahdahs? Kā pahweddihs siltumu un gaismu? — Gohws un awō — japeezeesch! — Tehws mirst. Dehls 18 gaddu wezs, tatschu sawu gruntu ne warredams atstah, nemm feewu; jeb meita, 16 gaddu wezza, arri sawa grunta labbad, prezz wihru. Meschi paleef jo zeeti; pakschi leen semmē. Teescham, dauds nammeli redsami, kas ne zuhku stalka gohdā ne buhtu leekami. Woi brihnumi, kad tahdōs nammēds laudis apsmohf pee meefas un dwehseles? Woi brihnumi, kad no 10 behrneem diwi pa-aug, un tee paschi nowahrguschi? Woi brihnumi, kad weenadi tahdā wahrgschana dsihwojoht, firds sahfl eekahroht ohtra zilweka labbumu, un

laudis sahfl flinkoht, plihtheht, sagt? — Tahds nammelis teescham wairaf naw, ka tiklai kluzis pee kahjas! — Dizzu labpraht — schee raksti dascham buhs par ihweschanohs; bet Awischi darbs newaid wifs jaunu sinu dohschana ween, bet arri — labbu leetu usteifschana, sliktu leetu parahdischana.

—e.

Saunas sinnas.

Riffinges wesselibas awotā Wahzsemme schinni gaddā 5443 bij atnahkuschī masgatees; starp scheem arri 935 no Kreewu semmes, 457 Kalenderi, 126 Sprantschi, 53 no Seemet-Amerikas, 8 no Mejlas, 5 no deenas-widdus Amerikas, 15 no Turku semmes, 2 no Australias, 2 no Kinas; tee zitti no wiffadahm zittahm Ciropas semmehm. — Reiminstere, Dsteines semmē kahdi 30 zilweki, kas ehdufchi riktes no milteem taifitas, kas no Bramstattes bij pirkti, flimmi palikkuschī un zitti jaw nomiruschi. Ir zittās weetās kur no scheem milteem pirkuschī un ehdufchi, flimmi un zitti nomiruschi. Ir israhdijses, ka gipte, Arsenika pee milteem bijuse. To wainigo nu mekle. — Tapat arri 251 pamilijas Ruānges pilfatā Sprantschōs kas tirgū pirkuschās un ehdufchas masus juhreas wehschus, fasslimmuschī un zitti no teem nomiruschi. — z.

Labbi padohmi.

Kahds flawehts semmes kohpejs Wahzsemme dikti ween laudim kohdina, lai stahdoht starp kartuppekem arri puppas. Kartuppekem zaur to itt nekahda skahde ne effoht, ja tiklai tahs puppas ne buhs wiffai beesi liktas; un us tahdu wihsi warroht diwejus augkus reisē no weenas druwās nemt. Rahdahs ir mums peenemmams padohms.

Kad grihb puppas un sirnus labbi gahrdus, un arri pawahjeem, nosirguschēem ehdejeem jo wesseligus wahriht, tad waijagoht schohs

auglūs diwi, trihs deenas preeksch tabs wah-
rischanas ar uhdeni apleet, tā ka schis stahw
wirfū. Par kahdahm diwi deenahm winni
fahls dihg; un kad tee dihgli jau pahru
lihniju (12 lihnijs eet us weenu zellu) garri,
tad effoht derrigais wahrischanas laiks.
Schee dihgli sinnams wahroht atlezz un lehti
nosmekami. —c.

Sluddinaschana.

Wissi tee kam kahdas taisnas prassischanas jeb manto-
schanas buhtu pee tabs atstabijs mantas tabs tai 4tā
Augusta deenā 1857 nomirruschas, pee Niswikles no-
wadda peerakstitas atraitnes Margretes Reimanna,
tohy no Disch-Gramsdes pagasta teefas zaur scho us-
aizinati: ar sawahm prassischanaabm diwju mehneschu
starpā un wifowehlaki lihds 16to Nowembera
deenu schinni gaddā pee schihs pagasta-teefas peeteiltees,
jo wehlaki ne weenu wairs nellausihs.

Disch-Gramsde tai 31uā Augusta d. 1857.

(Nr. 81.)

† † † Pagasta teefas wezzafais Sabmels Lubke.
Pagasta teef. sctrihweris G. Dzeganowski.

Weens brandwibua deggis, kam labbas atta-
stas la sawu animatu probt, warr weetu dabbuht
Rundahles masā Wirshytines muischā, fur tam japee-
meldabs.

No Krohna Erzogumuischas waqastateefas tohy zaur
scho stinamu darribts, ka ta atskluse mantiba ta nelaika
faimneeka tabs Lawfamuischas Sturmana Melku mah-
jas, Zehkaba Klidstina, probti: lohpi un daschadas
leetas, tanni 7 Oktobri f. g., wirndeena pulsten
12tos, eelsch tahm Melku mahjabm zaur aukzioni teem
wairakfoblitajeem prett tublihtmaksaschannu no schihs wa-
qastateefas pahrdohas taps.

Erzogumuischa, tanni 21. September 1857. 2

(S. W.) † † † Rose, peeschedtais.

(Nr. 905.) Montkiewicz, teef.-sctrihw.

Leetu pulku wiffadu sweschu semmu kaschoku-abdu, tā
arri wiffadu aitu-abdu ar garru willu un wiffadus gatta-
wus kaschokus un argebrhja leetas no kaschoku-abdahm
taisitas warr dabbuht Jelgawā Pilselā, Pehterburgas
trakterē, tai nammā fur grahmatu pahrdeweis Lufas,
pee

Kaschoku-kaymanna Ermanna Rubinsteina.

Wisseem pee Kabilles un Wischku-wagasta
peederrigeem draudses lohzekeem kas schi nowaddā ne us-
turrabs, tohy no Kabilles pagasta-teefas usdohs, lai
winni peerakstichanahs deht pee taggadejas X rewisiones
eelsch ta laika starpa no 10ta Nowembera f. g. wiff-
wehlaki lihds 1mo Januari 1858, — ar sa-
wahm panilijas-schnehm schē meldejabs; turpretti tee
kas eelsch schi laika nepeeteiltees taps tā pasudduschi no
rukkeem isdsehsti un wehlaki paschi tad to pehz liffumeem
uslifu strahpi neffibs. —

Tadeht tohy arri wisseem schē peederrigeem kas schinni
nowaddā ne usturrabs, usfazzihrs, lai tee zittur pee-
rakstahs un no 10ta Nowember f. g. schē usfalkamas sli-
mes isnem; zittadi winneem atkal pa Jurgeem 1858 us
pagastu janabl atpalkat. 2

Kabille tanni 18. September 1857.

(Nr. 287.)

Fritz Wabwer pagasta wezzafais.
G. Junghabu teef. sct.

Pee jauna wilka.

Tas kantoris „Jaunais wilks,“ — Jelga-
wā, Kattoku celā, — pee kurra kantora-durwim
jauna wilka bilde peekabeta, dara sinnamu wif-
seem lauzineekem un semmes kohpejeem:

ka schi kantora itt wiffada labhiba, linnu-
sehklas un linni tohy pierti, un ka sohla tē labbu
tirgu maksat un ustizigi ar wisseem teem dar-
ribt, kas pee winna sawu prezji pahrdohs. Tee
labhibas, linnu-sehflu un linnu-pahrdeweji, kas
par sawu prezji gribb dabbuht labbu tirgu, lai
wilsatā cebrauzohi pee Annes-wahrteem nojaz to
wahrdi: „Pee jauna wilka“ un pee ta pee-
teizahs un peerakstahs; par to teem tohy apsoh-
libts, ka tee tur labbi un ustizigi taps ap-
gahdati.

S. Wulfsohn, tā faults: Wilks.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernements augstas waldischanas puffed: Oberlebrer G. Blaesé, Censur. Jelgawā, tai 8. Oktober 1857.
No. 191.